

D • N
22/12 1955

Utrikesministrernas senaste funderingar

Har hr Undén några beundrare, kan de inte gärna vara glada över hans senaste insats, en artikel i tidskriften Tiden under den riktiga rubriken "Tysklands delning består". Den mer än vanligt spattiga framställningen upptar tolv sidor utan att något intresseväckande eller ens historiskt betydande uttalar. Stilens knagglighet bör vara ett fynd för ambitiösa kriarättare: "Denna tankegång om fredens förankring i vätebomben föder av sig en rad av spörsmål som nu ständigt dyker upp i den utrikespolitiska debatten", sådan är den dräkt i vilken en av de tunga reflexionerna presenteras. I allt högre grad har hr Undén sökt komma från sin fallenhet för det platta genom att arbeta i det otydliga. Han säger exempelvis inte att han tror på Genèveandan, utan att de som inte tror på Genèveandan visar ett alltför onyanserat omdöme. Från innehållets synpunkt ligger emellertid det otrevliga i uppsatsen främst däri att hr Undén tror (eller låtsar sig tro) att de ryska statsmännen menar precis vad de säger, att de alltså inte använder något dubbelspråk och att han i avslutning till denna attityd hävdar att Tyskland kunde ha återförenats om man handlat efter den svenska utrikesledningens anvisningar och möjligen ännu kan återförenas om dessa anvisningar äntligen blir observerade och tillämpade.

Ryssland är inte längre med på tanken om fria val i Östtyskland och ett eventuellt enande av de båda zonerna, detta är en av huvudteserna. Den innebär självfallet att Ryssland kunde tänkas ha varit med på dessa saker om Västtyskland inte hade anslutit sig till Atlantpakten — en totalt godtycklig position. Orsaken till Rysslands hårdnade ståndpunkt finner hr Undén i Molotovs förklaringar, som säges vara "av allt att döma... uppriktiga" (varför?). Kort sagt, Västtyskland har inte förblivit neutralt, som hr Undén rekommenderade 1953, och därför har Ryssland inte gått med på fria val.

För att bevisa att han haft rätt i sitt tal om tysk neutralitet som förutsättning för en tysk återförening begagnar hr Undén huvudsakligen två resonemang. Dels gör han gällande att den tyska socialdemokratin i själva verket gått och går på hans linje; han söker alltså stöd hos de tyska partivännerna. Dels hävdar han att Ryssland fortfarande under vissa av hr Undén angivna förutsättningar kan tänkas vara med på Tysklands enande. Uppsatsens karaktär kan lämpligen beläggas genom en undersökning av dessa båda tankegångar.

De tyska socialdemokraterna vill, skriver hr Undén, "såsom jag tolkar dem, att förhandlingar om återföreningen skall kunna ske på grundvalen av sådana ändringar i de mellan Västtyskland och västmakterna ingångna fördragen att Tyskland i militärt avseende ställes utanför västblocket". Visserligen har den tyska socialdemokratin krävt att återföreningsfrågan skulle tas upp till avgörande innan frågan om anslut-

ring till västblocket restes. Men denna socialdemokrati har utgått från att Tyskland fritt skall bestämma sin utrikespolitik sedan väl återföreningen skett. Man har inte begärt att de allierades militär skall avlägnas från Västtyskland; man har i upprepade uttalanden fastslagit att om Tyskland enas, en revision av Oder-Neisse-linjen måste krävas. Senast uttalade den socialdemokratiske ledaren Ollenhauer den 2 december att "den enda rimliga och gångbara vägen vore att besluta om framtida politiska, ekonomiska och sociala frågor genom lagstiftning i den ur fria val inom hela Tyskland framsprungna representationen". För det första ger hr Undén en missvisande framställning av de tyska socialdemokraternas politiska linje; för det andra antyder han att denna linje — i realiteten omfattande inte bara återförening, utan också väldiga nya gränsregleringar till östblockets nackdel — skulle kunna leda till avgörande ryska eftergifter.

Vida värre är emellertid ett annat parti av framställningen. Molotov har sagt nej till återföreningen, skriver hr Undén, med "det argumentet att en 'mekanisk' sammanslutning av de två Tyskland kunde leda till en kränkning av de östtyska arbetande massornas intresse". Det bör till en början nämnas att Molotov över huvud hänade tanken om s. k. fria val (Molotov talar alltid om s. k. fria val liksom hr Undén talar om den s. k. fria världen) och att han betonade det förträffliga i enpartilistor efter ryskt mönster. Vidare: vad menas med "kränkning av de östtyska arbetande massornas intresse"? Inom västmakterna, inom den fria världen har man allmänt ut-

gått ifrån att Molotov med uttalandet om att man under inga förhållanden finge beröva "de arbetande massorna fabriker och verkstäder, jord och naturtillgångar" med en vanlig omskrivning sagt ifrån att kommunismen i Östtyskland måste härska och att en återförening alltså är tänkbar endast om också Västtyskland blir kommunistiskt. Denna tolkning av Molotovs uttalanden är enligt hr Undén en "taktisk överdrift". Molotov har blott menat att en del socialiseringar måste bevaras vid en återförening, och de tyska socialdemokraterna borde kunna se till att från deras synpunkt lämpliga reformer inte avskaffas — här finns alltså enligt hr Undén en möjlighet till samförstånd.

Detta är som sagt det mest förbluffande i hela framställningen. Under månad efter månad har ryssarna använt uttryckssätt som överallt tolkats så att endast ett kommunistiskt Tyskland kunde återförenas, och nu säger hr Undén att man gjort en ren feltolkning. Som exempel på de ryska uttalandena kan vi ta några citat ur det senast utkomna numret av partitidskriften Kommunister:

Det är ofrånkomligt att tyskarna själva i sina egna händer tar Tysklands enande till en enad fredsälskande demokratisk stat. Detta blir ingen lätt affär. Man måste övervinna många svårigheter och hinder som rests i det tyska folkets väg av de reaktionära kretsarna i Västtyskland och en del andra västliga länder...

Tror verkligen den svenska utrikesministern — till skillnad från sina kolleger i alla demokratiska stater — att ryssarna med dessa uttryckssätt avser något annat än att en tysk återförening är tänkbar blott om hela Tyskland blir kommunistiskt? I så fall innebär det att han helt accepterar det ryska dubbelspråket. Denna utrikesministrernas metod att tolka ryska propagandauttalanden som västerländska juridiska dokument borde övertyga även dem som är anhängare av regeringens utrikespolitik om hur det står till med ledningens kompetens.